

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda br. IV-S1-1397/71-2
od 11. I 1972.

Vijeće: Gabro Badovinac, dr Dušan Arneri, dr Emilio Pallua

Prijevoz stvari morem - Brodarova odgovornost - Nautička djelatnost posade - Šteta na teretu prouzrokovana krijumčarenjem od strane posade broda - Požar na brodu prouzrokovano pušćanom vatrom od strane carinskih organa - Brodar kojemu se ne može prigovoriti krivnja u izboru posade u pogledu krijumčarenja ne odgovara za štetu na teretu koja je prouzrokovana krijumčarenjem - Brodar nije kriv za izbor posade u navedenom smislu, ako članovi posade nisu do ukrcaja na brod bili sudjeni za krijumčarenje - Za požar na brodu prouzrokovano paljbom izvan broda brodar odgovara ako je osobno kriv - Nepokoravanje naredbi nadležnih organa da se brod zaustavi predstavlja nautičku djelatnost posade za koje posljedice ne odgovara brodar

Sporno je medju strankama da li je tuženi brodar broda "Cavtat" dužan platiti tužitelju iznos od din. 7.000.- na ime naknade štete nastale na stvarima osiguranika - tužitelja od požara, koji je izbio na brodu "Cavtat", kao posljedica oružane intervencije talijanskih carinskih organa, povodom nepravilnog vršenja dužnosti tuženikovih radnika - zapovjednika i posade broda.

Prvostepeni sud rješavajući spor nakon provedene rasprave i izvedenih dokaza odbio je tužitelja sa zahtjevom iz razloga jer je našao da u smislu odredaba čl. 53, st. 4 ZOUIPB brodar ne odgovara za štetu, ako ta šteta nije posljedica radnje ili propusta samoga brodara. Predmetna šteta nije u uzročnoj vezi s brodarovom radnjom, odnosno propustom, jer okolnost da se posada broda tuženoga bavila krijumčarenjem cigareta nije uzrok nastaloj šteti. Po normalnom toku stvari bavljenje posade broda krijumčarenjem cigareta nema za posljedicu oružanu intervenciju vatrenim oružjem organa financijske kontrole, pa se krijumčarenje ne može smatrati uzrokom nastale štete, jer je šteta nastala od požara izazvanog paljbom vatrene oružja, pa izmedju tuženikovih propusta u izboru posade i nastale štete nema uzročne veze, pa ni odgovornosti tuženoga za nastalu štetu.

Tužitelj žalbom pobija presudu zbog povreda formalnog i materijalnog prava, i predlaže da se pobijana presuda preinači i udovolji tužbenom zahtjevu, odnosno da se presuda ukine i stvar vrati prvostepenom sudu na ponovno raspravljanje i sudjenje.

Povredu prava tužitelj vidi u tome što smatra da u konkretnom slučaju pitanje uzročne veze treba tumačiti extenzivno, a na to upućuje specifičnost bavljenja pomorsko-plovidbenom djelatnošću. Smatra da uzroci požara na brodu dok on plovi mogu biti radnje, odnosno propusti brodarova koji su nastali prije započetog putovanja, npr. propuštanje da se brod opremi sredstvima za protupožarnu zaštitu tereta i popuna broda podesnom posadom.

Ističe da je brodaru bilo poznato da su se članovi posade m/b "Cavtat" bavili krijumčarenjem cigareta u duljem vremenskom periodu koji je prethodio spornom putovanju, pa smatra da je tuženi kao brodar propustio uložiti dužnu pažnju pri izboru zapovjednika i posade odnosno broda, pa time postoji i uzročna veza između izbivanja požara i brodarova propusta da primjereno opremi i popuni brod posadom u smislu čl.36. ZOUIPB.

Ističe nadalje da je posada svojim ponašanjem pridonijela izbivanju požara, pa se brodar ne može s osnovom pozivati na odredbu čl.53, st.4 ZOUIPB, jer je požar prouzrokovan oružjem talijanskih financijskih organa, a ne kao posljedica opasnosti pomorske plovidbe. Smatra da se požar ima pripisati propustu brodarove dužne pažnje pri izboru posade, pa je s tim u vezi i brodar odgovoran za nastalu štetu. Ističe da se pitanje odgovornosti za štetu i nastanak požara ima prosudjivati prema načelima brodarove odgovornosti iz čl.53, st.1 i 2 ZOUIPB, jer su zapovjednik i posada broda svojim ponašanjem ugrozili sigurnost tereta, a za **takove štete** je odgovoran brodar, jer on odgovara i za štete koje su nastale iz radnje i propusta zapovjednika posade kao za svoje radnje i propuste.

U odgovoru na žalbu tuženi pobija navode i prijedloge žalbe i predlaže da se tužiteljeva žalba odbije, a pobijana presuda potvrdi.

Posebno je istakao da se tuženom ne može pripisati propust dužne pažnje u izboru posade, jer prilikom popunjavanja broda posadom ni jedan od članova posade nije bio kažnjavan prije ukrcaja, što slijedi iz akta Okružnog javnog tužilaštva u Dubrovniku br. KT-10/70 od 21.VII 1971. g, te da su radnici tuženoga uredno kontrolirali ponašanje posade na brodovima.

Drugostepeni sud je žalbu odbio iz slijedećih razloga:

Prvostepeni sud rješavajući spor proveo je dokaze i utvrdio sve činjenice odlučne za pravilno rješenje spora, pa je na temelju tako utvrđenog činjeničnog stanja

donio presudu koju je jasno i iscrpno obrazložio. Tako utvrđeno činjenično stanje i obrazloženje presude ovaj sud u cijelosti prihvaća.

Iz nesporno utvrđenih činjenica da je do požara na brodu "Cavtat" a time i do oštećenja stvari prednika tužitelja došlo djelovanjem vatrenog oružja talijanskih carinskih organa, jer brod nije stao na poziv organa da stane, da je nakon zaustavljanja broda i izbijanja požara na brodu "Cavtat" utvrđeno da su članovi posade imali na brodu veće količine cigareta, te da su zapovjednik i ostali članovi posade u krivičnom postupku koji se vodio kod Okružnog suda u Dubrovniku proglašeni krivim za krijumčarenje cigareta, prvostepeni sud osnovano je uzeo da za tako nastalu štetu u smislu odredaba čl.53, st. 4 ZOUIPB tuženi brodar ne odgovara.

Tvrdnja žalbe da bi brodar u smislu odredaba čl.53, st.1 i 2 ZOUIPB bio odgovoran za štetu na ukranim stvarima nastalu od požara izazvanog upotrebom vatrenog oružja carinskih organa jer je posada krijumčarila cigarete, ne može se prihvatiti. Okolnost da su zapovjednik broda i posada prilikom spornog putovanja vršili ili pokušali izvršiti krijumčarenje cigareta ne može se pripisati radnji ni propustu broдача za nastanak požara na brodu s jedne strane, a niti bi se s druge strane moglo uzeti da bi se odnosna šteta mogla izbjeći primjenom dužne pažnje urednog broдача prilikom izbora zapovjednika i posade.

U smislu odredaba čl.54, toč.4 ZOUIPB za štetu nastalu od požara na brodu brodar odgovara samo onda ako je požar skrivio svojom radnjom ili propustom. Ispitujući nastanak požara na brodu, a s time u vezi i nastanak sporne štete tužiteljevu predniku valja istaći da je požar na brodu nastao nezavisno od bilo kakve radnje ili propusta samoga broдача. Naime carinski organi upotrijebili su vatreno oružje u cilju zaustavljanja broda. Takvo ponašanje carinskih organa prilikom intervencije nije izazvano ni radnjom ni propustom samoga broдача bilo posredno ili neposredno. U toku spora tužitelj nije ni tvrdio da bi zapovjednik imao broдаров nalog kako će se ponašati u slučaju da organi carinskih vlasti dadu nalog za zaustavljanje broda. Obzirom na to na ponašanje i odluke zapovjednika broda i posade prilikom poziva carinskih organa da se brod zaustavi brodar nije imao niti mogao imati bilo kakav posredni ili neposredni utjecaj. Prema tome za upotrebu vatrenog oružja od strane carinskih organa i time sa izazivanjem požara i nastanka sporne štete došlo je bez radnje ili propusta tuženog broдача, pa s time u vezi tuženi nije odgovoran za tako nastalu štetu.

Prigovor tužiteljev da bi se šteta, tj. nastanak požara imao pripisati tužiteljevu propustu u izboru zapovjednika

i posade kao prvom uzroku, takodjer se ne može prihvatiti. Sve i kad bi se uzelo da bi sporna šteta bila posljedica propusta dužne pažnje brodarove u izboru zapovjednika i posade takav propust u spornom slučaju ne postoji. U toku spora brodar je dokazao, a napose u odgovoru na žalbu, da zapovjednik i posada broda prije ukrcaja na brod "Cavtat" i prije početka putovanja na komu je došlo do požara nisu bili kažnjavani čak ni za prijestup krijumčarenja cigareta. Obzirom na to nema propusta na brodarovoj strani u pogledu dužne pažnje u izboru posade. Nadalje iz akta Javnog tužilaštva u Dubrovniku br.KT-10/70 od 21.VII 1971. g. slijedi da u slučaju krivičnog postupka protiv članova posade broda "Cavtat" nije pokrenut postupak ni protiv jednog radnika tuženog radi propuštanja dužne pažnje u kontroli ponašanja posade i zapovjednika broda.

U pogledu samog bavljenja posade i zapovjednika krijumčarenjem cigareta valja istaći da zapovjednik i članovi posade broda prilikom polaska na putovanje u inozemstvo mogu se opskrbiti potrebnim količinama cigareta i drugih stvari osobne potrebe. Brodar nije u mogućnosti da prije svakog putovanja ili odlaska broda iz luke vrši kontrolu koju je količinu cigareta, ili ostale robe koja služi za podmirenje članova posade, uzeo pojedini član posade. Prema tome da li zapovjednik ili članovi posade u toku putovanja vrše, ili pokušavaju izvršiti nedopušteno krijumčarenje cigareta, ili eventualno druge robe koju su ponijeli za podmirenje svojih potreba, brodar ne može s uspjehom nadziravati, a niti je u mogućnosti da vrši nadzor ponašanja zapovjednika i posade broda u toku putovanja, pa se odnosno ponašanje zapovjednika i posade broda ne može pripisati propustu brodarove dužne pažnje.

Konačno kad bi se i uzelo da je do štete došlo od požara radnjom, odnosno propustom zapovjednika ili članova posade za koje radnje brodar odgovara u smislu čl.53, st.2 ZOUIPB, valja istaći da neposredni uzrok požara nisu radnje zapovjednika i posade broda u pogledu krijumčarenja cigareta, već je neposredni uzrok požara ponašanje zapovjednika prilikom poziva carinskih organa da zaustavi brod. Do otvaranja vatre na brod došlo je zbog toga što na poziv organa carinskih vlasti brod nije stao, pa je upravo takovo ponašanje zapovjednika broda neposredni uzrok požara. Ovo ponašanje zapovjednika broda, odnosno njegova radnja ili propust je ponašanje, odnosno radnja i propust u plovidbi i rukovanju brodom. Kako za takove radnje ili propuste u smislu odredaba čl.53, st.3 brodar ne odgovara ni po toj osnovi, sve kad bi se uzelo da je brodar odgovoran za ponašanje posade u smislu čl.53, st.2, pa time i za nastanak požara, za takav propust i radnje i nastanak požara brodar ne bi bio odgovoran.

G.B.